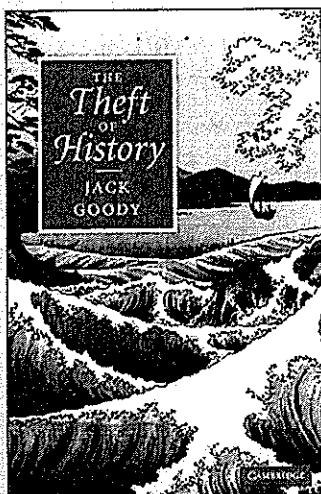

หนึ่งในจุดประสงค์หลักของคู่มือด้านศึกษาทางประวัติศาสตร์
ชิ้นนี้ คือ การพิจารณาความแตกต่างโดยการตรวจสอบอีกครั้ง และ
ตั้งคำถามใหม่ถึงความเข้าใจของนักประวัติศาสตร์ยุโรปเกี่ยวกับ
พื้นฐานที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมตั้งแต่ยุคหิน ยุคสำริด
และยุคประวัติศาสตร์

ปริทัศน์หนังสือ

เมื่อโลกตะวันตกขโมยประวัติศาสตร์ The Theft of history / Jack Goody (2006)

สิทธิธรรม โรหิตะสุข

แจค กูดี

The Theft of History คืองานศึกษา
ชิ้นสำคัญของ แจค กูดี (Jack Goody) ศาสตราจารย์
ในด้านสังคมวิทยาของมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์
งานชิ้นนี้ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 2006 โดยในเบื้องต้น
กูดีได้กล่าวถึงการที่โลกตะวันตกครอบงำสาระของ
ประวัติศาสตร์ เป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ และ
นำเสนอสาระความรู้ทางประวัติศาสตร์ตามกรอบ
ความคิดของตน (ชาวยุโรปตะวันตก) แล้วนำ
กรอบความคิดนี้ไปใช้มองหรือทำการเปรียบเทียบ

กับส่วนอื่นๆของโลก งานของกูดีชิ้นนี้ชี้ให้เห็นว่า ชาวยุโรปจะอ้างเสมอว่า
เป็นผู้ก่อกำเนิดหลักการและการปกครองหลายรูปแบบ อาทิเช่น ประชาธิปไตย
พาณิชย์นิยม ทุนนิยม เสรีภาพ บังเจกนิยม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กูดีมีความ
กังขาในหลายสิ่ง เช่น การที่พวกยุโรปอ้างว่าได้สรรค์สร้างหรือให้กำเนิดรูปแบบ
การปกครองระบบศักดินา (Feudalism) ระบบการแลกเปลี่ยนทางการตลาด
ระบบทุนนิยม ตัวบทกฎหมายหรือระบบยุติธรรมขึ้นมา ดังที่ปรากฏทั้งในรูปแบบ
การศึกษาและวิถีชีวิต

หนึ่งในจุดประสงค์หลักของกูดีต่องานศึกษาทางประวัติศาสตร์ชิ้นนี้
คือ การพิจารณาความแตกต่างโดยการตรวจสอบอีกครั้ง และตั้งคำถามใหม่
ถึงความเข้าใจของนักประวัติศาสตร์ยุโรปเกี่ยวกับพื้นฐานที่ทำให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงในสังคมตั้งแต่ยุคหิน ยุคสำริด และ ยุคประวัติศาสตร์

หนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอมุมมองที่กว้างขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านมหภาค และ ส่วนบุคคล ที่เกี่ยวกับชีวิตของมนุษย์ ด้านการค้าและด้านที่ไม่ใช่การค้า เกี่ยวกับ ประชาธิปไตยและเผด็จการ สิ่งเหล่านี้เองที่เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักวิชาการ ตะวันตกมีข้อจำกัดโดยเฉพาะขอบเขตปัญหาของประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม ทั้งๆที่ไม่ควรละเลยที่จะพิจารณาทั้งอารยธรรมของเอเชียและยุโรปด้วย เริ่มต้น จากเทรเวอร์ โรเปอร์ (Trevor-Roper) และ อิบน์ คาลดูน (Ibn Khaldun) ซึ่งเป็นนักประวัติศาสตร์ มีความเห็นว่าอารยธรรมในโลกตะวันออกมีความมั่นคง และหยั่งรากลึกมากกว่าในโลกตะวันตก แม้ว่าจะโดนรุกรานก็ตาม ที่เป็นทัศนคติ ที่หายากยิ่งในหมู่นักประวัติศาสตร์ยุโรป

นอกจากนี้ กูตีได้แนะนำว่าเป็นความผิดพลาดถ้าจะมองสถานการณ์ใด เพียงสถานการณ์หนึ่งเท่านั้น โดยพิจารณาความสัมพันธ์เพียงความแตกต่างของ รูปแบบการผลิต ในขณะที่มีความเหมือนกันหลายด้าน เช่น ด้านเศรษฐศาสตร์ พัฒนาการของการคมนาคม การเสื่อมสลายของโครงสร้างทางครอบครัวและ วัฒนธรรม ดังนั้น จึงควรระมัดระวังในการศึกษาแบบเปรียบเทียบ โดยไม่ควร ทำเพียงผิวเผินและพิจารณาเพียงความแตกต่างของความเป็นตะวันออกและ ตะวันตกเท่านั้น นอกจากนี้ผู้เขียนได้ชี้ประเด็นที่น่าวิเคราะห์ดังนี้

ประเด็นแรกสุด กูตี เห็นว่าสังคมมนุษย์ทั้งหลายมีมาตรฐานที่แน่นอน ในการประเมินชนชาติอื่น ซึ่งบางส่วนสืบเนื่องจากสถานภาพของบุคคลและ อัตลักษณ์ทางสังคมของสมาชิกในสังคม มีข้อโต้แย้งในปัญหาของการใช้มาตรฐาน ของยุโรปเพื่อประเมินชนชาติอื่นคือ มุมมองเฉพาะของโลกที่มีต่อยุโรปยุคโบราณ ที่ได้รับอิทธิพลจากการเขียนด้วยตัวอักษรกรีก และเผยแพร่ซึมซับไปใน วรรณกรรมเชิงประวัติศาสตร์ของยุโรป ภาคแรกของหนังสือเล่มนี้เป็นการ วิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องนี้โดยไม่คำนึงถึงลำดับตามกาลเวลาแห่งประวัติศาสตร์

ความแตกต่างอย่างสุดขีดระหว่างยุโรปและเอเชียเกิดขึ้นได้อย่างไร กูตี ได้ชี้ให้เห็นในหนังสือเล่มนี้ว่า ทัศนคติที่ใช้มาตรฐานของยุโรปในการประเมิน ชนชาติอื่นนั้น เริ่มมีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อพวกเขาเข้าไปมีอำนาจครอบครอง ดินแดนอื่นในด้านต่างๆ ตั้งแต่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (Renaissance) ที่มีการ

ขยายอำนาจเพื่อพัฒนาการพาณิชย์จนถึงยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม จนทำให้ยุโรปตะวันตกครอบงำทางเศรษฐกิจไปทั่วทั้งโลก และเกิดทัศนคติที่มองชาติพันธุ์อื่นว่าด้อยค่ากว่าของตนเอง ดังนั้นกูตีจึงเตือนให้ระวังในการตีความประวัติศาสตร์ด้วยการใช้ทัศนคติที่อธิบายจากจุดประสงค์ (เป้าหมาย) มากกว่าหลักแห่งเหตุและผล กล่าวคือตีความอดีตจากจุดยืนของยุโรปสมัยใหม่ ตามอารมณ์มากกว่าเหตุผล

ดังนั้น กูตีจึงเสนอให้มองการพัฒนาในลักษณะลำดับขั้นประวัติศาสตร์ในยูเรเชีย (Eurasia - เท่ากับดินแดนเอเชียและยุโรป) ในแนวของพลวัตแห่งสารัตถะ ด้วยความสัมพันธ์ที่มีความต่อเนื่องและปฏิสัมพันธ์ที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพาณิชย์ (ทุนนิยม) ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนทั้งทางความคิดและผลิตภัณฑ์ จึงจะทำให้เราสามารถเข้าใจการพัฒนาทางสังคมด้วยมุมมองที่กว้างขึ้นและมีความเกี่ยวข้องกัน โดยพิจารณาวิวัฒนาการสังคมด้วยจิตสำนึกของสังคมมากกว่ารูปแบบที่กำหนดด้วยการลำดับเหตุการณ์จากจุดเริ่มต้นในยุโรปเพียงอย่างเดียว

กูตีเห็นว่าประวัติศาสตร์ดินแดนต่างๆทั่วโลกถูกครอบงำด้วยคำว่า (ตั้งแต่ “ยุคโบราณ” - Antiquity เลียด้วยซ้ำ) “ศักดินา” และ “ทุนนิยม” ซึ่งนำเสนอโดยนักประวัติศาสตร์ทั้งสมัครเล่นและอาชีพที่มีแนวคิดเอนเอียงไปทางพวกยุโรป ดังนั้นจึงควรเริ่มต้นด้วยการพิจารณาประเทศนั้นในฐานะที่เป็น “ดินแดนอิสระ” แล้วจึงนำเอาปัจจัยหลากหลายรูปแบบมาพิจารณาเชื่อมโยงเพื่อการวิเคราะห์ด้วย เพราะอย่างที่ทราบกันว่า สภาพการณ์ของสังคมมนุษย์มีความละเอียดอ่อนและไม่คงที่ มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ด้วยวิธีการนี้จะทำให้สามารถวิเคราะห์ความคล้ายคลึงและความแตกต่างได้โดยไม่เอาอคติทางสังคมไปเกี่ยวข้อง จนทำให้เกิดการตีความผิดหรือเกิดการบิดเบือนทางการศึกษาประวัติศาสตร์ วิธีการนี้ทำให้เราสามารถตั้งคำถามได้เมื่อพบความแตกต่างที่มากเพียงพอที่จะทำให้เกิดผลที่ติดตามมาต่อการพัฒนาของโลกในอนาคต

ข้อเสนอสำคัญของกูตีในงานชิ้นนี้ คือการแสดงว่ายุโรปได้ละทิ้ง ละเลย หรือตีความประวัติศาสตร์ในส่วนที่เหลือของโลก (The rest of the World) จนมีผลตามมาถึงการตีความหมาย “ประวัติศาสตร์ของตนเองอย่างผิดพลาด”

และยังทำให้เห็นว่าการที่ยุโรปเป็นผู้กำหนดแนวคิดและการแบ่งช่วงเวลาของประวัติศาสตร์ ยิ่งทำให้เราเข้าใจเอเชียทั้งในอดีตและอนาคตผิดพลาด ในที่นี้ กฎที่ไม่มีประสิทธิภาพจะเขียนประวัติศาสตร์ของยูเรเชียขึ้นมาใหม่ เพียงแต่จะแก้ไขแนวทางที่เรามองพัฒนาการของมันจากช่วงเวลาที่เราเรียกว่ายุคคลาสสิก (Classical time หมายถึง ยุคกรีก-โรมัน) และในขณะเดียวกันจะพยายามเชื่อมโยงยูเรเชียเข้ากับส่วนที่เหลือของโลก เพื่อแสดงให้เห็นว่าน่าจะมีผลผลิตที่จะเปลี่ยนแนวทางในการแลกเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับประวัติศาสตร์โลก เป้าหมายของผู้เขียนสอดคล้องกับของปีเตอร์ เบิร์ก (Peter Burke) คือการศึกษาใหม่เกี่ยวกับความรุ่งเรืองของอารยธรรมตะวันตก ซึ่งเบิร์กเห็นว่าวัฒนธรรมของยุโรปตะวันตกเป็นเพียงหนึ่งในหลายๆวัฒนธรรม “ที่อยู่ร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับอารยธรรมจากอาณาจักรไบแซนไทน์ (Bizantium) และอิสลาม ซึ่งทั้งสองพวกเป็นผู้สืบทอดความรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมศิลปะของกรีกและโรมันยุคโบราณ

เพื่อสนับสนุนประเด็นดังกล่าวหนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 3 ภาค คือ

ภาคแรก กล่าวถึงความสมเหตุสมผลของแนวคิดแบบยุโรปที่มีสังคมวัฒนธรรมของบรรพบุรุษที่เจริญมาตั้งแต่ยุคโบราณ และก้าวไปสู่ยุคทุนนิยมโดยผ่านระบบศักดินา หรือ ระบบเจ้าที่ดิน โดยแยกออกจากเอเชียที่มีการรวมศูนย์อำนาจและล้าหลัง

ภาคที่ 2 กล่าวถึงนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์คนสำคัญ 3 คนที่พยายามมองความสัมพันธ์ของยุโรปที่มีต่อโลก อาทิ โยเซฟ นีดแฮม (Joseph Needham) ผู้ซึ่งค้นคว้าและอธิบายเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ของจีน นอร์เบิร์ต อีเลียส (Norbert Elias) นักสังคมวิทยา ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงต้นกำเนิดของกระบวนการแห่งอารยธรรมในยุครุ่งเรืองทางศิลปวัฒนธรรมของยุโรป (European Renaissance) แฟร์นันด์ บรอดเดล (Fernand Braudel) นักประวัติศาสตร์เรื่องเมดิเตอร์เรเนียนซึ่งอธิบายถึงต้นกำเนิดของทุนนิยม

ภาคที่ 3 เป็นการสรุปที่กล่าวถึงการที่ทั้งนักวิชาการและบุคคลชาวยุโรปหลายคนอ้างตนเป็นผู้ปกป้องสถาบันอันทรงเกียรติและคุณค่าสังคมทั้งหลาย โดยอ้างว่าจะพยายามมองแต่ความเป็นจริงเท่านั้น

จุดที่น่าสนใจในเบื้องต้นนี้ อย่างเช่นหน้า 3 ในส่วนของบทนำ กูตีได้กล่าวว่า แรงผลักดันในการศึกษา ของเขาเริ่มมาจากการของกอร์ดอน ไซต์ (Gordon Childre) ซึ่งเป็นนักมานุษยวิทยา กูตีใช้จุดยืนจากการศึกษาในงานแบบมานุษยวิทยา ในการมองสังคม เขากล่าวถึงการเริ่มมีการถกเถียงกันในหมู่นักประวัติศาสตร์ นักมานุษยวิทยาว่า การที่ระบุว่ามนุษย์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งล้ำหลังกว่าอีกกลุ่มหนึ่งนั้น เป็นจริงหรือไม่ ? ด้วยเหตุนี้ การพูดถึง แนวคิดแบบสัมพัทธนิยม (Relativism) จึงตามมา (การมองว่าสังคมต่างๆ ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้) สำหรับการศึกษาในแนวทางมานุษยวิทยา แต่ละพื้นที่ที่มีการเติบโตภายในตัวมันเอง แม้จะมีปัจจัยภายนอกเข้ามากระทบหรือเกี่ยวข้องก็ตาม

ทั้งนี้การมองประวัติศาสตร์ของ กูตีเองนั้น ยังคงศึกษาประวัติศาสตร์ในแบบเปรียบเทียบอยู่ แต่กระนั้นในงานชิ้นนี้ กูตีเองก็ได้แสดงให้เห็นผ่านการศึกษาว่าเขาก็มีมุมมองในแบบสัมพัทธนิยม เพื่อที่จะทำให้เห็นว่า ในแต่ละพื้นที่เฉพาะมีเงื่อนไขและมีพัฒนาการของมันอยู่ แต่ประเด็นนี้มันจะยากขึ้น เพราะมันจะเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในอีกหลายแนวคิดที่ผู้เขียนใช้ในการอธิบาย

ในบทแรก มีประเด็นที่ กูตีเริ่มต้นยกประเด็นที่ว่า “ใครขโมยอะไร : เวลาและพื้นที่” ซึ่งได้มีการกล่าวถึงประเด็นที่น่าสนใจว่า ตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นศตวรรษที่ 19 โครงสร้างของประวัติศาสตร์ของโลกได้ถูกกำหนดโดย ยุโรปตะวันตก กูตีได้กล่าวถึงความไม่สมบูรณ์ของประวัติศาสตร์สากลที่เกิดขึ้นในสังคมหรืออารยธรรมอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น อาหรับ อินเดีย หรือ จีน ที่วัฒนธรรมขาดแคลนข้อเสนอในเรื่องเกี่ยวกับอดีต อารยธรรมของพวกเขาไม่ได้ถูกนำไปเชื่อมโยงสัมพันธ์กับอารยธรรมอื่นๆ หรืออารยธรรมเหล่านั้น ได้อยู่ภายใต้การขับเคลื่อนสังคมจากเรื่องราวของเรื่องปรัมปรา (Myth) ตำนาน มากกว่าประวัติศาสตร์ โดยกูตียังกล่าวว่า ความพยายามของชาวยุโรป คือการสร้างแนวโน้มต่อการบรรจุหรือกำหนดเรื่องราวของพวกเขาเองในโลก โดยภาพรวมชาวยุโรปพยายามที่จะแทรกแซงหรือรุกรานอย่างต้นตัวในการสร้างความรับรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์จากเรื่องราวของตะวันตกให้มีบทบาทอยู่ในภูมิภาคอื่นรวมถึงในโลกส่วนที่เหลือ (The rest of the World)

กูตีได้กล่าวถึงเรื่องของ เวลาและพื้นที่ (Time and Space) อันเป็น ความหลากหลาย เป็นประเด็นสู่การเข้าใจถึงโครงสร้างทางสังคม และจากนี้ไป จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งกูตีเองได้กล่าวว่ามิติปัจจุบันในเรื่องทั้งเวลาและ พื้นที่คือการกำหนดขึ้นโดยตะวันตก นั้นเป็นเพราะว่า การสื่อสารที่แผ่ขยาย ออกไปในโลกที่กว้างขวางนั้น เรียกร้องสิทธิ เรื่องของการเก็บรักษาเรื่องของ เวลา ซึ่งได้นำมาสู่การกำหนดเรื่องเวลา และ การก่อเกิดและสร้างแผนที่ ซึ่งได้ ทำหน้าที่ และสร้างบทบาทในการจัดหาหรือกำหนดสร้างกรอบเกณฑ์ทาง ประวัติศาสตร์ ดังเช่นในกรณีการเกิดขึ้นของ “ภูมิศาสตร์” แต่ก็แน่นอนว่า ใน ทุกสังคมนั้น ต่างก็ล้วนแล้วแต่มีแนวคิดในเรื่องของพื้นที่และเวลาที่ดำรงอยู่โดย รอบและเกิดขึ้นในวิถีการดำรงชีวิตประจำวัน แนวคิดเหล่านี้เองจึงกลายเป็นความ พิถีพิถันอย่างมากในการศึกษา เพื่อที่จะกำหนดเครื่องหมายหรือเกณฑ์สำหรับ มิติทั้งสอง (เวลาและพื้นที่) เขาได้กล่าวอีกว่า ช่วงแรกๆของการเกิดประดิษฐ์กรรม ในการเขียนของยูเรเชียที่ให้สังคมหลักๆได้เห็นถึงประโยชน์ของการคำนวณ เรื่องเวลา ในการสร้างหรือพัฒนาแผนที่ และสิ่งเหล่านี้ได้ถูกนำมาเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมของการบอกเล่าด้วยปากแบบแอฟริกา

ตัวอย่างที่น่าสนใจในเรื่องของเวลา กูตีได้กล่าวว่า เวลาในแบบวัฒนธรรม มุขปาฐะ คือ การคำนวณที่มีฐานจากการปรากฏการณ์ธรรมชาติ การดำเนินไป ของเวลาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนผ่านของดวงอาทิตย์ และดวงจันทร์ สู่กลางวัน และกลางคืน การผ่านไปผ่านมาของฤดูกาล ทั้งนี้สิ่งที่หายไปคือการ “คำนวณ ด้วยตัวเลข” ต่อสิ่งที่ผ่านไปในแต่ละปี แต่ละเดือน ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นข้อเรียกร ้องต่อการเกิดหรือการกำหนดจุดเริ่มต้นที่เหมาะสมของ “ยุคสมัย” นั่นคือ สิ่งที่มาถึงพร้อมกับการใช้ประโยชน์จากการเขียน ซึ่งตรงนี้เห็นได้ดีจากความ สำคัญของการเขียน จากงานของกูตินี้ ทำให้นักถึงข้อสังเกตในเรื่องของการแบ่ง ยุคทางประวัติศาสตร์ ซึ่งกำหนดโดยกรอบคิดแบบตะวันตก ที่แบ่งยุคโดยกำหนด ให้ยุคก่อนประวัติศาสตร์ (Pre-History) คือยุคที่เรียกกันอีกชื่อว่า Before Writing หรือ ยุคก่อนที่จะมีการเขียน และ พอมมาถึงยุคของ “ประวัติศาสตร์” ก็คือยุคที่เริ่มมีการเขียน หรือการจารึก ด้วยตัวอักษรหรือการใช้ตัวเลข ซึ่งเรื่องนี้

ทำให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการเขียนในแง่ของการเป็นจุดเริ่มต้นทางประวัติศาสตร์ ซึ่งถ้าหากพิจารณาในแง่นี้ จากงานของกูตีแล้ว มันก็ได้ละเลยหรือตัดการเริ่มต้นหรือจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ในส่วนอื่นๆของโลก โดยกลายเป็นว่า จุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์นั้นเกิดขึ้นจากการจารึกหรือการเขียนที่มีในโลกตะวันตกเป็นสำคัญ ทั้งๆที่ในพื้นที่อื่นๆ ก็มีการบันทึกหรือบอกเล่าหรือการจารึกด้วยสิ่งที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ในงานของกูตีในช่วงแรกๆนี้ จึงชี้ให้เห็นถึงการคำนวณในเรื่องของเวลาทั้งอดีตและที่ใช้ในปัจจุบันด้วยนั้น ว่ามีการปรับเปลี่ยนนำมาใช้ในแบบตะวันตก วัน ซึ่งอยู่ในประวัติศาสตร์ขึ้นอยู่กับ การเกิดก่อนและหลังของการกำเนิดของศาสนาจักรยุโรป ดังเช่น ในการใช้ ก่อนคริสต์ศักราช และ คริสต์ศักราช ส่วนการยอมรับต่อการกำหนดเรื่องของเวลาของยุคแบบอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นของ ฮีบรู (Hebrew) หรือ อย่างปีใหม่แบบจีน จะถูกจัดไว้ให้อยู่ในส่วนชายขอบของการศึกษาทางประวัติศาสตร์

เนื่องจากงานชิ้นนี้เป็นงานศึกษาหลังปี ค.ศ. 2000 กูตีเองจึงได้ยกให้เห็นหนึ่งในมุมมองของการ “ขโมย” ในเรื่องของเวลา (Theft of Time) เช่น ในเรื่องของความคิดที่มีต่อช่วงเวลาของ “สหัสวรรษ” (Millenium) ทั้งที่เป็นเพียงระบบเวลาแบบคริสต์ เขาได้ยกตัวอย่างงานของนักเขียนอย่าง แฟร์นัน เดส-อาร์เมสโต (Fernandez – Armesto) ซึ่งเป็นงานที่มีขอบเขตของการศึกษาทางประวัติศาสตร์ของอิสลาม อินเดีย แอฟริกา และอเมริกา เขาได้เขียนถึงประวัติศาสตร์โลกของสหัสวรรษว่าเป็น สหัสวรรษของพวกเรา (Our) ซึ่งในแง่หนึ่งแน่นอนว่าในการเขียนแบบนี้ นี่คือการอ้างสิทธิว่าเวลาของสหัสวรรษที่ถูกกำหนดโดยนักเขียน นักประวัติศาสตร์ตะวันตกนั้น คือช่วงเวลาที่เป็นสิ่งเดียวกับช่วงเวลาสหัสวรรษของประเทศอื่นๆ ซึ่งคำว่า “Our” หรือ “พวกเรา” นี่คือการรู้สึกของการครอบครองโดยโลกตะวันตก หรืออย่างการนับสัปดาห์ก็มีความน่าสนใจว่ามีแค่ 7 วัน คือ 1 สัปดาห์เท่านั้น ในแอฟริกาเอง มีการค้นพบว่า จะ 3 4 5 หรือ 6 นั้น ขึ้นอยู่กับการสอดคล้องกับตลาด เป็นต้น

ความแตกต่างของแนวทางในการคำนวณเวลาในสังคมที่มีการอ่านออกเขียนได้ ทั้งหมดยังมีสาระสำคัญในกรอบเกณฑ์ของศาสนา ซึ่งมอบและอุทิศให้

กับการอ้างอิงถึงชีวิตของนักบุญหรือผู้สร้างโลก จุดของการอ้างอิงเหล่านี้มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กับการเกิดขึ้นของศาสนาจักรคริสเตียน เป็นผลลัพธ์ของการครอบครอง การล่าอาณานิคม และ การปกครองโลก ไม่ได้เฉพาะแต่ตะวันตกแต่หมายถึงทั้งโลก ซึ่งทำให้มีการกำหนดว่าสัปดาห์หนึ่งมี 7 วัน หรือวันอาทิตย์เป็นวันหยุดพักผ่อน เทศกาลต่างๆของปี ไม่ว่าจะเป็น คริสมาสต์, อีสเตอร์, ฮาโลวีน ฯลฯ บัดนี้กลายเป็นสิ่งที่เป็นสากล หรือเป็นของนานาชาติไปโดยปริยาย ความต่อเนื่องอันนี้เองในความสัมพันธ์ของศาสนากับวิถีชีวิตประจำวัน บ่อยครั้งที่เกิดความเข้าใจผิด โดยผู้สังเกตการณ์และผู้ที่มีส่วนร่วมชาวยุโรปจำนวนมากเห็นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมของพวกเขาเป็นเรื่องปกติและรวมถึงสถาบันต่างๆ ของพวกเขาไม่ได้มีอคติระหว่างคำสอน กฎ หรือความเชื่อใดความเชื่อหนึ่งหรืออื่นๆ

ในที่นี้ กูตีได้กล่าวถึงจีนที่ประสบผลสำเร็จในเรื่องนี้ ในบริบทที่ว่า มันไม่ได้มีการเกิดขึ้นของศาสนาแบบเดี่ยวๆที่ถูกสถาปนาขึ้นเท่านั้น ดังนั้น นั่นคือการพัฒนาในความรู้ของคนทั่วไป ซึ่งยอมรับต่อการประเมินใหม่ในการดำรงอยู่ของข้อมูลที่สัมพันธ์กันแบบที่ “ไม่ตัดขวาง” กันอย่างที่เกิดขึ้นกับคริสเตียนและอิสลาม

ในเรื่องของ พื้นที่ (Space) เอง กูตีก็ได้ชี้ให้เราเห็นถึงการกำหนดนิยามจากชาวยุโรป โดยใช้การแทนด้วยระบบเรขาคณิต (Graphic Representation) ที่เป็นสิ่งที่ติดตามมาของการเกิด “แผนที่” ที่มีความประณีต มีความเป็นภาวะวิสัย และแสดงให้เห็นว่า แผนที่สามารถเป็นเครื่องมือในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของดินแดน พื้นที่ แผ่นดิน โดยไม่ต้องเดินทางไป การทำแผนที่นี้ได้นำมาสู่ความหมายของอำนาจ ที่มีความสัมพันธ์ต่อการสร้างหรือการกำหนดเอกลักษณ์ กูตียังกล่าวถึงการทำแผนที่ โดยยกเรื่องของแมร์คาเตอร์ (Mercator) ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ทำแผนที่ชาวเฟลมมิช ผู้ซึ่งทำกำไรในช่วงยุครุ่งเรืองของฟลอเรนส์ ในการสำเนาแผนที่แบบทอเลมี (Ptolemy) ของกรีก, “เรื่อง จีโอกราฟฟี (Geography)” ที่มาจากกรุงคอนสแตนติโนเปิล แต่เขียนในเมืองอเล็กซานเดรีย ถูกแปลในภาษาลาตินและพิมพ์ในวินเซนซาร์ (Vicenza) และกลายเป็นแม่แบบ

สำหรับภูมิศาสตร์สมัยใหม่ โดยมีการจัดระบบอินดิเคเตอร์ (Indicator) หรือตัวชี้วัดต่างๆ เช่น ละติจูด-ลองจิจูด ซึ่งงานนั้นมาถึงในช่วงการมาถึงของการพิมพ์ และนำมาสู่การบิดเบือนหรือการถูกตัดทอนของพื้นที่ดังที่กูตีอ้างถึง

กูตีกล่าวต่อไปว่า ยุโรปเป็นผู้ยึดครองตำแหน่งศูนย์กลางในความรู้ของโลก ซึ่งไม่ได้เป็นเพียงเรื่องการค้าและศูนย์กลางของยุคคลาสสิกโบราณของยุโรปเท่านั้น ตั้งแต่ยุคเรอเนซองส์ที่มีการอธิบายการเกิดขึ้นของกิจกรรมทางการค้า บริเวณเมอร์ดิเตอร์เรเนียนและอำนาจของแอตแลนติก ที่ได้ทำให้ยุโรปเริ่มมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับโลก กับการขยายตัวของการขายสินค้า ซึ่งนำมาสู่การครอบครองและการล่าอาณานิคม การขยายความหมายในเรื่องของพื้นที่และเวลา และการพัฒนาในสูตรของ “ยุคแห่งการสำรวจ” (Age of Exploration) มีผลทำให้ความเห็นหรือข้อเสนอในเรื่องของเวลา การพัฒนาดำเนินไปในบริบทของความเป็นคริสเตียนที่กำหนดหรือสร้างกรอบเกณฑ์ให้แก่โลกในส่วนที่เหลือ

กูตียังกล่าวถึงประเด็นในเรื่องของการแบ่งยุค (Periodization) เนื่องจาก The Theft of History ไม่ได้กล่าวถึงเฉพาะสิ่งที่เกิดขึ้นกับเรื่องของเวลาและพื้นที่เท่านั้น แต่รวมถึงการทำให้การแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์เป็นไปในแบบผูกขาดการตีความ (Monopolization) ในประเด็นนี้ กูตีได้กล่าวว่า การทำให้การแบ่งยุคเป็นผูกขาดการตีความนั้น เป็นความจำเป็นในโครงสร้างของสิ่งที่เรียกว่า “วิทยาศาสตร์สากล” (Universal Science) แม้กระทั่งโลกาภิวัตน์เอง ก็ถูกกำหนดอยู่ในเงื่อนไขที่มีสัดส่วนของความเป็นสากล อยู่ในโครงสร้างและขึ้นอยู่กับสิ่งที่เรียกว่า “วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ในตะวันตก” ในกรณีนี้ และอีกหลายกรณีอื่นๆ “โลกาภิวัตน์จึงหมายถึง การทำให้เป็นตะวันตก”

การมองหรือการคิดของพวกยุโรป โดยเฉพาะยุโรปตะวันตก ที่ผ่านมา อย่างเช่นในกรณีของทุนนิยมก็พยายามมองว่าการเกิดขึ้นระบบทุนนิยม นั้นเกิดขึ้นโดยตะวันตกอ้างว่าตนเองเป็นผู้ให้กำเนิดระบบทุนนิยม หรือความรู้ วิทยาการที่เชื่อมโยงกับ “วิทยาศาสตร์สมัยใหม่” แต่งานของกูตีพยายามวิเคราะห์ให้เราเห็นว่า ถ้าเรามองในรายละเอียดลงไปของสิ่งทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็น วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ระบบเวลา ระบบการวัดต่างๆ องค์ความรู้ในเรื่องของเวลา ในด้าน

ประวัติศาสตร์นั้น สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ที่เกิดขึ้น “ในโลกตะวันตก” นั้น เป็นสิ่งที่รับอิทธิพลมาจากหลายที่ จนเกิดการผสมผสานและจึงค่อยนำมาสู่การเป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ด้วยเหตุนี้ การศึกษาประวัติศาสตร์ในโลกตะวันตกเองจึงไม่สามารถอ้างได้อย่างเต็มปากเต็มคำว่า การพัฒนาหรือการเกิดขึ้นของสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ มันเป็นที่พัฒนาหรือเกิดขึ้นจากปัจจัยภายในของยุโรปเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

อย่างที่ได้อ้างไปแล้วข้างต้นว่า ในช่วงยุคเรอเนซองส์ ชาวยุโรปตะวันตกเริ่มอ้างสิทธิ์ว่าตนเองเป็นคนสร้าง เป็นผู้ให้กำเนิดความรู้ทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ และความรู้เรื่องอื่น ไม่ว่าจะเป็น ศิลปะ สถาปัตยกรรม วิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งที่สำคัญที่ถูกอ้างสิทธิ์ คือ ความเป็นสมัยใหม่ (Modernity) การสร้างหรือเกิดแนวคิดอย่างเช่น ทฤษฎีทุนนิยม ประชาธิปไตย คักดินา แล้วปัญหาหนึ่งที่ถูกลืม ซึ่งเป็นคำถามที่สำคัญของเขาในงานชิ้นนี้คือ ทำไม ? หรือ อะไร ? ที่นำมาสู่การทำให้ชาวตะวันตกคิดเช่นนั้น เช่นในภาคที่สองของหนังสือ ผู้เขียนอ้างถึงงานของ โจเซฟ นีดแฮม ที่ยังตอบไม่ได้ว่าทำไมวิทยาศาสตร์ถึงเจริญเติบโตในตะวันตก หรือ สำหรับ เพอร์นาน บรอเตล แล้วพัฒนาการของทุนนิยมของตะวันตกนั้น ถูกพัฒนาขึ้นมาได้อย่างไร ? ซึ่งส่วนใหญ่คำอธิบายของงานเหล่านั้นล้วนเป็นผลพวงจากแนวคิดของ มาร์กซ์ เฮเกล เวเบอร์ หรือ แนวคิดในแบบอันตริวิทยา (Teleology - แนวคิดทางปรัชญาที่เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นหรือการกระทำต่างๆ ล้วนถูกสร้างขึ้นโดยมีจุดประสงค์หรือแผนการล่วงหน้า ตั้งแต่จุดเริ่มต้นยังจุดสิ้นสุด เช่นแนวคิดที่ว่าทุกสิ่งเกิดขึ้นและดำเนินไปตามพระประสงค์ของพระเจ้า) ซึ่งฝังรากอยู่ในความคิด ในวัฒนธรรมของคนตะวันตก

รวมถึงในการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ปรัชญาสมัยใหม่ การมองผ่านกรอบคิดแบบอันตริวิทยานั้นมันคือการอธิบายตัวเองของโลกตะวันตก ดังเช่น มาร์กซ์อธิบายการเปลี่ยนแปลงของประวัติศาสตร์ ด้วยการเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิต (Mode of Production) เป็นต้น ซึ่งก็ได้กล่าวถึงงานของนีดแฮมในส่วน “ปัญหาของนีดแฮม” (The Needham Problem) ว่าจะมีคำของเขาที่เรียกว่า Categorical distinction หรือ การจัดประเภทแบบแยกชัด ซึ่งเป็นความแตกต่างภายใต้แนวคิดต่างๆ และแนวคิดอย่างนี้ เช่น การศึกษาประวัติศาสตร์

ที่เน้นการศึกษาประวัติศาสตร์ของตนเองภายใต้แนวคิดแบบอันตวิทยา ลักษณะดังกล่าว ปัญหาคือ การศึกษาในลักษณะนี้เริ่มถูกตั้งคำถามจากการศึกษาประวัติศาสตร์แบบใหม่ว่า เป็นจริงไหม มันมีความชัดเจนพอไหม มันยอมรับได้ไหม แค่นั้น ? อย่างไร ?

งานของกูตมีจุดสำคัญที่ทำให้เราเห็นว่า ยุโรปที่ผ่านมาไม่ได้ศึกษาคนอื่น แต่ศึกษาตนเองโดยการเปรียบเทียบกับคนอื่น โดยจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม (เรื่องนี้เชื่อมโยงได้กับประเด็นความเป็นไทย (Thai-ness) ในงานศึกษาชิ้นสำคัญของธงชัย วินิจจะกูล ใน *Siam mapped : A History of the Geo – Body of a Nation* ได้ด้วย) สิ่งที่เกิดขึ้นจากการศึกษาแบบนี้ก็คือ การสร้างให้ชาวยุโรปมีมุมมองหรือกรอบความคิดแบบยุโรปเซนตริก (Eurocentric) ก็คือ การมองว่ายุโรปเป็นศูนย์กลางของจักรวาล (คือเป็นศูนย์กลางของทุกสิ่งทุกอย่าง) หรือนำไปสู่การศึกษาแบบ Ethnocentricity คือ เน้นการศึกษาหรือการศึกษาเพื่อระบุนิยามความหมายของตนเอง โดยการนำคนอื่นมาเปรียบเทียบกับหรือบางครั้งก็ทำการสกัดกันหรือตัดทอนในสิ่งที่แตกต่างออกไปจากชาติพันธุ์ของตนเอง การคิดหรือแนวทางการอธิบายแบบนี้ ทำให้การศึกษาประวัติศาสตร์แบบนี้เป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้ เนื่องจากมันไม่ได้พิจารณาหรือศึกษาถึง อีกส่วนหนึ่ง อีกด้านหนึ่ง หรืออีกบริบทหนึ่งที่มันสกัดหรือกีดกันออกไป ทั้งๆที่ “โลกทั้งโลกนี้มันมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งหมด”

สิ่งที่ปรากฏในงานชิ้นนี้คือ ผู้เขียนเอาแนวคิดนี้ (หมายถึงการมองแบบอันตวิทยา, การจัดประเภทแบบแยกขาด) มาใช้ดูการศึกษาทางประวัติศาสตร์ว่า มันเกิดอะไรขึ้น ในแง่นี้กูตมีเห็นและตั้งคำถามว่า ตรรกะแบบอันตวิทยาแบบนี้มันมีส่วนที่หักล้างในตัวมันเองอยู่ ของกระบวนการที่มันต่อเนื่องไปแต่ละโหมดจนมันถึงจุดสิ้นสุด ซึ่งการมองแบบนี้ ทำให้เราไม่สามารถเห็นประวัติศาสตร์ในแบบที่มันเป็นอยู่ หรือควรจะเป็นได้ แต่เราเห็นแต่ประวัติศาสตร์ในแบบที่ “เราอยากให้มันเป็น” เราไม่ได้เห็นเงื่อนไขของความเป็นไปได้ในเงื่อนไขของการศึกษาหรือการเกิดขึ้นทางประวัติศาสตร์ โดยงานชิ้นนี้พูดถึงการศึกษาประวัติศาสตร์ของยุโรปเอง ซึ่งการศึกษาที่ผ่านมา ให้แต่ภาพที่ยุโรป “อยากจะเป็น” ในมุมมองของประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากการอ้างสิทธิ์ในลักษณะที่

ผู้เขียนเรียกว่าการจัดประเภทแบบชัดนี้ ซึ่งมันเป็นการสาธยาย (Generalize) ทุก ๆ อย่างให้เป็นภาพทั่ว ๆ ไป การมองอะไรที่มันใหญ่ๆ แบบนี้ ทำให้เรามองไม่เห็นรายละเอียด นี่เป็นสิ่งที่กูติมองงานของนิตแอม เขามองนิตแอมว่า พยายามจะอธิบายว่า ยุโรปนั้นมีปัจจัยทางสังคมอย่างไร ซึ่งกูติมองว่า การมองแบบนิตแอม จะขาดรายละเอียด คือ มองแบบอันติวิทยา ผู้เขียนจึงเปลี่ยนและมีข้อเสนอว่า หากเราเปลี่ยนการศึกษาโดยศึกษาจาก สิ่งที่เป็น “ประเด็น” มากขึ้น ลักษณะการศึกษาจะทำให้มี “ลักษณะเฉพาะ” ขึ้น นอกจากนิตแอมแล้ว อาจสรุปว่า กูติมองงานของเอเลียตและบรอตเลอร์ว่ามีความละเอียดมากในการศึกษาประวัติศาสตร์ยุโรป ซึ่งเรื่องนี้เขาไม่ปฏิเสธ แต่ถึงอย่างไร ก็ยังปรากฏให้เห็นลักษณะแบบอันติวิทยาอยู่ในงานของสองคนนี้

อย่างนิตแอม (ในบทที่เกี่ยวกับนิตแอม) คือ นิตแอมศึกษาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และอารยธรรมในจีน (Science and Civilization in China) แล้วตั้งคำถามว่า “ทำไมจีนถึงไม่มีพัฒนาการในตัวเองแบบที่ยุโรปเป็นได้” ข้อสรุปหนึ่งของนิตแอม คือ จีน ไม่เกิด / ไม่มีชนชั้นกลาง (bourgeoisie) นั่นหมายถึงการไม่เกิดของระบบทุนนิยมด้วย แม้ว่าบนฐานที่กูติศึกษานี้ จะอยู่บนฐานสัมพัทธนิยมเชิงวัฒนธรรม (Cultural Relativism) แต่อยู่คนละจุดยืนกับนิตแอม เพราะข้อสรุปของนิตแอม ยังอยู่บนอันติวิทยาที่มองยุโรปเป็นศูนย์กลาง ถ้าพูดตามภาษาของกูติก็คือ แน่แน่นอนว่าความก้าวหน้ามันถูกอธิบายก็จริง แต่กูติก็เถียงว่า แม้ว่ามันจะกลับไปมองแต่อดีตขึ้นมา แต่มันก็ยังให้ค่ากับยุโรปในปัจจุบัน เหมือนกับตั้งคำถามว่า ทำไมจีนถึงไม่มีชนชั้นกลางเหมือนแบบยุโรป หรือ ทุนนิยมแบบยุโรป ตอนหลังกูติสรุปอีกว่า ขณะนี้จีนก็มีระบบทุนนิยมเหมือนกัน และสุดท้ายก็ไม่เหมือนกับทุนนิยมแบบยุโรป

กูติยังมองว่า การศึกษาแบบที่ผ่านมา บิดเบือนประวัติศาสตร์โลกมากกว่าที่จะให้ภาพที่เป็นจริงของโลก เช่นในงานศึกษาของนิตแอม ได้พยายามอธิบายว่า ชนชั้นกลางในแบบยุโรปเกิดขึ้นมาได้อย่างไร พอจักรวรรดิโรมันล่มสลาย คนเริ่มแตกกระสานซ่านเซ็น เกิดเป็นหมู่บ้าน เกิดเป็นเมือง แล้วจึงเกิดเป็นระบอบศักดินา สวามีภักดีตามมา มีเงื่อนไขทางศาสนาที่กำหนด เช่นการเกิดขึ้นของโปรเตส-

เตนต์ และดูเหมือนยุโรปจะปฏิเสธคาทอลิก ในแง่ของทุนนิยม โดยเฉพาะในงานของเวเบอร์ คือ แม้กระทั่งในประวัติศาสตร์ของยุโรปเองก็มีการบิดเบือนในตัวเองอยู่ เพราะข้อหนึ่งคือ การพัฒนามาสู่เรอเนาของค์ซึ่งเริ่มจากการเกิดเมือง ก็เป็นการที่พวกพ่อค้าเริ่มปฏิเสธระบบเจ้าที่ดิน ซึ่งในที่สุดพวกพ่อค้า ก็เหมือนว่ามีการปฏิเสธพวกเจ้าศักดินา ซึ่งระบบศักดินาเองก็มีความเชื่อมโยงกับศาสนาจักร ซึ่งขณะนั้นเกิดการฟื้นฟูศิลปวิทยาการหรือสังคมยุโรป เรอเนาของค์จึงเริ่มเปลี่ยนจากทางศาสนาไปสู่ทางโลกมากขึ้น ซึ่งทำให้สังคมยุโรปหลุดออกจากอำนาจของศาสนาจักร และทำให้เกิดการสร้างวิทยาศาสตร์ต่างๆ ขึ้นมา เพราะก่อนหน้านี้ในศาสนาจักร คนทั่วไปไม่สามารถสร้างรูปเคารพอิสระได้ เพราะศาสนาจักรจะเป็นคนกำหนดเอง นี่คือแง่ของศิลปะ หรือกรณีของการค้า ถ้าอยู่ในการควบคุมของพวกเจ้าที่ดิน ก็จะถูกเก็บภาษีเยอะไปหมด ซึ่งทำให้เกิดแรงผลักดันที่ทำให้เกิด “เมือง” ขึ้น ทำให้เกิดระบบทุนนิยมขึ้น และคนชั้นกลางก็เกิดขึ้นในเมือง ซึ่งคำอธิบายนี้ขัดแย้งในตัวเอง ในเรื่องของศาสนาก็มีการปฏิเสธคาทอลิก ในพัฒนาการของยุโรปที่นำมาสู่ทุนนิยม เพราะโปรเตสแตนต์มีลักษณะเป็นปัจเจกนิยม สิ่งที่เกิดขึ้นในยุโรปเองก็ยังปฏิเสธศาสนาจักร หรือการพิมพ์ที่เกิดขึ้น ในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการก็ได้รับอิทธิพลมาจากตะวันออก เพราะการพิมพ์ในแง่หนึ่งมันทำให้เห็นถึงการกระจายของการศึกษาวิทยาศาสตร์ ความรู้นี้ก็เป็เหตุผลที่ยุโรปพูดถึงการพิมพ์ที่เติบโตในยุโรป ในขณะที่กู๊ดเองก็กล่าวว่า มีการพิมพ์เกิดขึ้นในจีน หรือในตะวันออกด้วยเช่นกัน

สิ่งที่นิดแฮมพูดว่า พัฒนาการเหล่านี้เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในของยุโรปเอง โดยมองข้ามความสัมพันธ์อื่นๆ ไป เช่น การแตกของอาณาจักรโรมันเองที่นำมาสู่การเปลี่ยนผ่าน ก็มาจากการพัฒนาโลกอิสลามไม่ใช่หรือ ? ความรู้ต่างๆ ที่ไปสู่ยุคศักดินาทั้งหลาย สิ่งที่ได้รับกลับมาก็คือ พวกอิสลามเป็นผู้สืบทอด และนำไปศึกษาต่อ และสิ่งนี้การฟื้นฟูศิลปวิทยาการของยุโรปก็รับมาจากการศึกษาความรู้ของโลกอิสลามที่มีการแปลความรู้ของยุคคลาสสิก (กรีก-โรมัน) มาเก็บรักษา เพราะส่วนหนึ่งฝ่ายอิสลามตอนที่มาตีกรุงคอนสแตนติโนเปิลนั้น ได้เก็บพวกข้อมูลความรู้ของปรัชญาความรู้ อาทิ เพลโต เอาไว้ และก็นำมาแปล

จนกระทั่งเกิดการนำไปสู่การส่งอิทธิพลต่อพวกฟื้นฟูศิลปวิทยาการหลังยุคกลางในเวลาต่อมา

จากที่ยกตัวอย่างนี้ กูตียังมาสู่อีกข้อสรุปหนึ่ง คือ การมองประวัติศาสตร์เราต้องมองให้เชื่อมโยงมากกว่านี้หรือไม่ ? เพื่อไม่ให้ข้ามรายละเอียดของสิ่งที่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดอารยธรรม หรือ ประวัติศาสตร์นี้ขึ้นมา ภาพทุกอย่างมันมีอะไรที่คู่ขนานมาด้วยกันทั้งหมด อย่างกูตีพูดถึงนิตแธมว่า เขาใช้เวลามากกว่า 50 ปี ในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทางวิทยาศาสตร์ของจีน แต่แทนที่เขาจะศึกษาว่าวิวัฒนาการของการศึกษาวิทยาศาสตร์ของจีนเป็นอย่างไร เขากลับตั้งคำถามที่ว่า แม้ว่าในระยะแรกวิทยาศาสตร์ของจีนจะก้าวหน้ามาก แต่เป็นเพราะอะไร กลายเป็นว่ามันกลายเป็นแบบตะวันตก แทนที่จะกลายเป็นแบบตะวันออก สามารถที่จะทะลุผ่านและสามารถที่จะพัฒนาวิทยาศาสตร์เป็นสมัยใหม่ได้ จึงกลายเป็นการตั้งคำถามที่นิตแธมสร้างปัญหาให้ตนเอง เหมือนกับนักประวัติศาสตร์สังคมหลายคนก่อนหน้านี้เขา ซึ่งกูตีบอกว่ามันนำมาสู่ข้อสรุปที่ประหลาด ที่ว่าอะไรที่ทำให้จีนหยุดนิ่ง และทำให้ยุโรปก้าวหน้า แต่มาหยุดที่ข้อสรุปว่า เพราะจีนไม่มีการเกิดขึ้นของพ่อค้าในแบบยุโรปที่จะมาเป็นชนชั้นกลาง ซึ่งนิตแธมไม่ได้มองจีนในกรอบของการพิจารณาจากจีน แต่นำไปเปรียบเทียบกับพัฒนาการของตะวันตก แล้วจึงสรุปว่า จีนไม่เกิดทุนนิยมเพราะไม่ได้มีพัฒนาการเป็นเส้นแนวแบบตะวันตก ภาพหนึ่งจากการบิดเบือนนี้ คือ ประวัติศาสตร์ยุโรปมีพลวัต ในขณะที่ประวัติศาสตร์ของเอเชียมีการหยุดนิ่ง อาทิเช่นในโลกกรีกมีการทดลอง แต่ในจีนมีลักษณะของการศึกษาแบบเน้นการปฏิบัติ ซึ่งปรากฏในการศึกษาของนิตแธม

แนวคิด หรือการมองลักษณะนี้เริ่มมาตั้งแต่สมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาการเป็นสำคัญ ดูเหมือนว่า ยุโรปพยายามกลับไปอ้างว่าตนเองมีรากฐานต่อเนื่องมาจากกรีก แต่กูตีตั้งคำถามว่า เรามีการต่อเนื่องอย่างนั้นจริงหรือไม่ ? เพราะกูตีบอกว่า ยุโรปเองรับเอาความรู้ของกรีกมาจากโลกอาหรับ การนำแนวคิดของกรีกมาทดลองก็มาจากโลกอาหรับไม่ใช่หรือ ระบบการศึกษาในแบบปัจเจกที่มีการแบ่งศาสตร์ต่างๆ เช่น แบบคณิตศาสตร์ หรือ ดาราศาสตร์ ก็มีในโลกตะวันออกด้วย

การศึกษาที่มองระบบทุนนิยมแบบแบ่งประเภทแยกชัด มันได้ตัดอะไรออกไปหลายอย่าง โดยทำให้กลายเป็นแบบ Period หรือช่วงเวลา ซึ่งก็ไม่ผิด แต่กูตีเตือนว่า ไม่ควรละเลยต่อกระบวนการอื่นๆที่มันมีมาด้วย เพราะกระบวนการนี้มันไม่ได้เกิดขึ้นในจากตัวของยุโรปเอง หากแต่มันจะมีภาพของความสัมพันธ์จากพื้นที่หรือสิ่งที่ได้รับจากอารยธรรมอื่นๆพวกนี้แทรกขึ้นมาตลอดในประวัติศาสตร์ยุโรป ผู้เขียนเองก็กล่าวถึง งานของบรอตเตล ว่าสิ่งที่เป็นระบบทุนนิยมแบบที่ยุโรปเป็นและเติบโตขึ้น เพราะยุโรปมีระบบการคลัง แต่ว่าที่อื่นทุกที่ที่มีการค้า มีพ่อค้า ก็มีระบบการคลังเกือบทั้งนั้น แต่ว่าจะเป็นในแบบไหนเท่านั้นเอง ซึ่งอาจแตกต่างกันไปกับยุโรป

ส่วนที่น่าสนใจในงานของกูตีอีกประเด็น คือ ส่วนท้ายๆ ของหนังสือที่ว่าด้วยประเด็นการขโมยความรัก (Stolen Love) ในส่วนนี้ กูตีตั้งคำถามกับ “ความรัก” หรือ รักแบบโรแมนติก (Romantic Love) สมมติฐานของผู้เขียนคือ ยุโรปก็อ้างในเรื่องของการกำเนิดของรักแบบโรแมนติกนั้นว่า เกิดขึ้นจากยุโรปเอง ซึ่งกูตีก็เกิดคำถามและข้อสงสัย เพราะแนวคิดของความรักก็มีของมันอยู่ในทุกๆที่ กูตีได้ยกตัวอย่างให้เห็นถึงวัฒนธรรมการเขียนจดหมายรัก หรือ บทกวีความรักในจีนหรือญี่ปุ่น หรือสามารถพบวรรณกรรมที่แสดงออกถึงความรักในคัมภีร์ไบเบิลของฮีบรู ในชื่อว่า Song of Song เป็นต้น

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า งานชิ้นนี้ของกูตีดูเหมือนเจตนาหรือวัตถุประสงค์ของเขาไม่ได้มีหน้าที่ในการสร้างความชอบธรรมให้กับตะวันตก หรือ คนอื่นในโลกที่ไม่ใช่ตนเอง เพราะงานของกูตีก็เป็นการมองตะวันตก มองสิ่งที่ตนเองอธิบายตนเองว่ามันมีปัญหาอย่างไร ? เมื่อสิ่งที่ตนเองอธิบายนั้น เกิดจากการตั้งหมุดหมายบางอย่างในสิ่งที่ตนเองควรจะเป็น จนทำให้เกิดการนำมาสู่การมองคนอื่นๆ ในสายตาที่บิดเบือน

งานของกูตีไม่ใช่การศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative Study) แต่เป็นการมองตนเอง และจุดสำคัญคือ ถ้าคุณมองคนอื่นอย่างบิดเบือน คุณก็จะไม่เข้าใจในสิ่งที่ตนเอง นั่นคือข้อเสนอของ กูตี.

